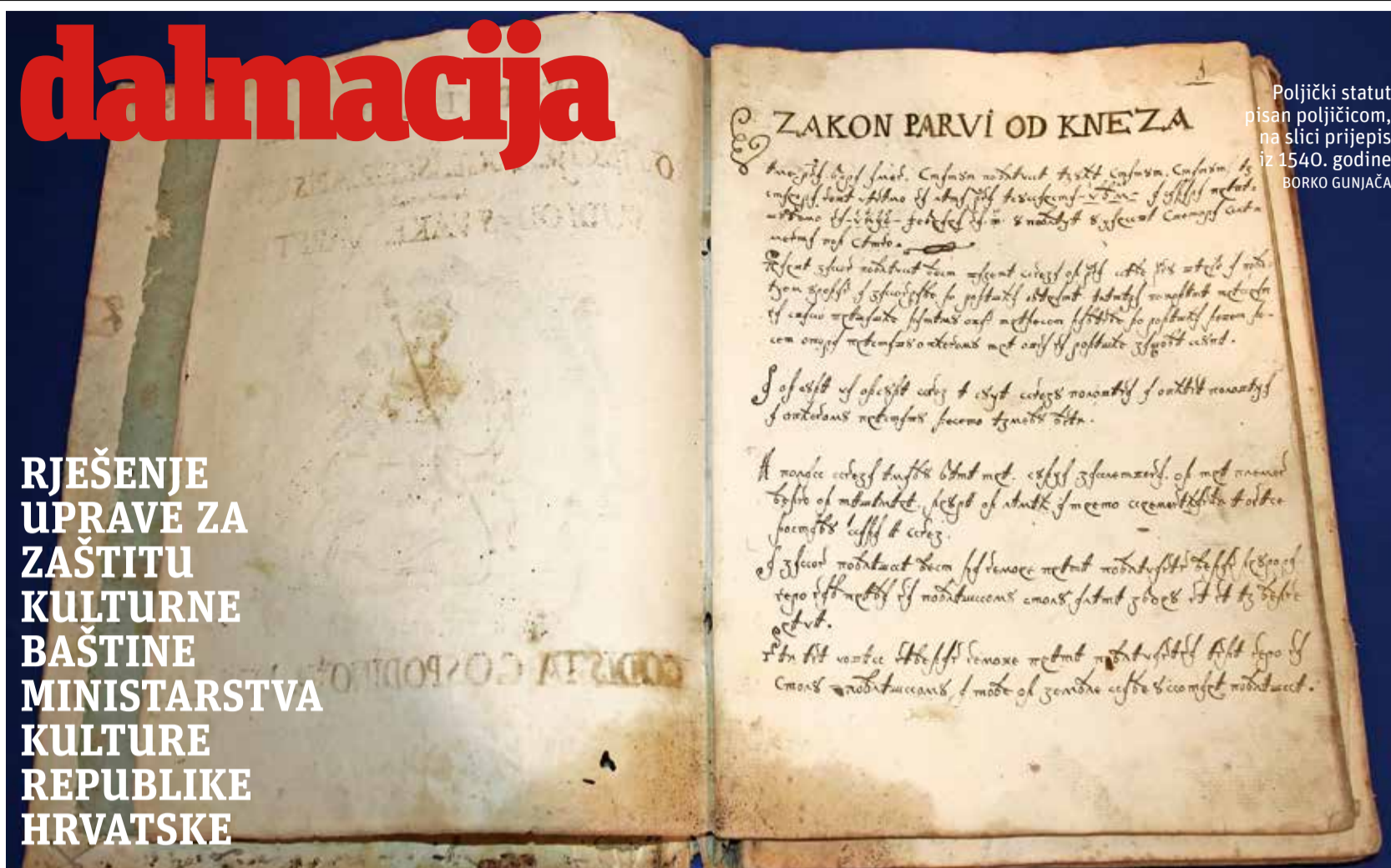

dalmacija

RJEŠENJE
UPRAVE ZA
ZAŠTITU
KULTURNE
BAŠTINE
MINISTARSTVA
KULTURE
REPUBLIKE
HRVATSKE

Poljički statut pisan poljičicom, na slici prijepis iz 1540. godine
BORKO GUNJAČA

PLOČA NA VIŠAKU

Braneci slobodu svojih Poljica

U mojoj lozi Ugrin, bio je rodak Ivan Ugrin, koji je njegovao poljičicu i njome pisao. Bio je zaljubljenik u povijesnu baštinu, čak je i jedan mali obiteljski muzej stvorio. Na njegovoj grobnici i oca mu Lazara, kod crkve svetog Klimenta, ispisao je spomenik poljičicom i još uz to dodao ploču poljičke azbuke. Na Višaku, u Sitnom Donjem, odakle smo podrijetlom, u dvoru zvanom Bitun, postavio je prigodnu ploču koju mi je snimio i preveo poljički zet Mirko Ivančić: "Na ovom mjestu predak Ugrina braneci slobodu svojih Poljica smakoše turskog predvodnika iza toga je slijedila odmazda 1610. I.U".

Ploča na Bitunu koju je postavio Ivan Ugrin Lazin
MIRKO IVANČIĆ

Poljičica dobila status zaštićenog nematerijalnog kulturnog dobra

➔ Savez za Poljica zatražio je registriranje poljičice kao kulturnog dobra očuvanog na prostoru nekadašnje Poljičke kneževine od 11. stoljeća do danas. Savez zahvaljuje svima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji ovog važnog projekta

Ivan Ugrin
slobodnadalmacija.hr

Upisom u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske u studenome 2023. poljičica je dobila status zaštićenog nematerijalnog kulturnog dobra Republike Hrvatske.

Pod točkom 1. Rješenja "utvrđuje se da Umijeće čitanja, pisanja i tiskanja poljičice ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra u smislu članka 9. stavka 1. alineje 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara", a udruga "Savez za Poljica" i Osnovna škola "Srinjine" nositelji su ovog zaštićenog kulturnog dobra.

Objavljeno je to na stranicama Ministarstva kulture i medija, na odjelu Uprave za zaštitu kulturne baštine, kao i na službenoj stranici Saveza za Poljica koji je i zatražio registriranje poljičice kao kulturnog dobra.

Pridružena soparniku

Nepune dvije godine, puno znanja i još više dobre volje bilo je potrebno Savezu za Poljica i suradnicima da poljičicu pridruže poljičkome soparniku/zeljniku/uljenjku koji se od 2009. nalazi na Listi zaštićenih kulturnih dobara Republike Hrvatske zaslugom udruge "Poljički soparnik" i Društva Poljičana "Sveti Jure" Priko. Dijeleći ovim povodom radost sa svima kojima je do Poljica stalo, poručuju iz Saveza, vjerujemo da će u bližoj budućnosti biti sve više Poljičanki i

Poljičana koji će, poput naše-ga Damira Vladušića, ovladati umijećem čitanja i pisanja poljičicom, što će pridonijeti da pisana poljička baština koju mnoge poljičke obitelji ponosno čuvaju u svojim kućnim zbirka postane još dragocijenijom, zato što neće ostati mrtvim slovom na papiru nego će se u budućnosti još više iščitavati i proučavati te još pomniji-rije čuvati i prenositi na nove naraštaje. Savez za Poljica donosi i poseban tekst na ovu temu s naslovom "Evo zašto je važno naučiti, zaštititi i očuvati poljičicu". "Zato što je poljičica poseban oblik zapadnog ćirilicnog pisma koji se razvio i koristio u Poljicima, zato što je poljičica materinje pismo nebrojenim naraštajima Poljičanki i Poljičana u dugom vremenskom

razdoblju od 11. do 20. stoljeća, zato što je poljičica službeno pismo nekoć slavne Poljičke knežije koja je trajala punih šest stoljeća, zato što su poljičicom ispisani mnogi poljički grebi, prazi i toprazi.

Pod brojem Z-7778

Zato što dokumenti ispisani poljičicom spadaju u kolijevku jezične pismenosti i uljudbe na hrvatskim prostorima jer čuvaju znanja i pravne običaje, folklorne i običajne prakse, a među njima su svakako najvažnije redakcije Poljičkog statuta. Zato što je poljičicom ispisano na tisuće administrativnih i privatnih spisa najraznovrsnije tematike, od pravne do povijesne, od matica rođenih, umrlih i vjenčanih preko misala, zbornika i bratimskih zapisa

do kupoprodajnih ugovora, darovnica, privatnih pisama, oporuka, recepata i ljekaruša, zato što se u svim poljičkim župama stoljećima koristila isključivo poljičica kojom su pisali popovi glagoljaši, ali i franjevci i svi pismeniji ljudi.

Zato što je poljičica pismo koje nas povezuje s našom prošlošću, našim korijenima i našim vrijednostima i koje nam može pomoći da bolje razumijemo vlastitu povijest, kulturu i jezik, zato što je poljičica zbog svoje sveprisutnosti u životu Poljičana postala čvrsto identitetsko obilježje stanovništva poljičkoga kraja, ali i poveznica s drugim hrvatskim prostorima, zato što je upisom poljičice u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske ostvaren važan preduvjet njezina očuvanja, daljnje razvoja i implementacije u različitim društvenim i gospodarskim sferama, zato što je umijeće čitanja, pisanja i tiskanja poljičice zalopostojnosti poljičkoga identiteta, jer kao što poljičice nema bez Poljica, tako ni Poljica nema bez poljičice.

Zato što se zauzimanjem za poljičicu na primjeren način odužujemo predcima koji su se ponosili svojim poljiškim pismom koje su nazivali poljiška glagoljica ili poljiška azbukvica (a koje mi danas nazivamo poljičicom – op. a.) pa bi užali reć: "Ko uz šćavsko (latinsko) pismo ne zna štiti glagoljicu, nije pravi Poljičanin!" (Frano Ivanišević, 'Poljica – život i običaji' 8/2, 290, 291)

Zato je, eto, važno naučiti, zaštititi i očuvati poljičicu i zato je, napokon, poljičica i postala kulturnim dobrom Republike Hrvatske." U obrazloženju Rješenja kojim se predmetno kulturno dobro upisuje u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem Z-7778, kojeg je potpisao dipl. ing. arh. Tomislav Petrinc, ravnatelj Uprave za zaštitu kulturne baštine, navodi se kako je Umijeće čitanja, pisanja i tiskanja poljičice kulturno dobro očuvano na prostoru nekadašnje Poljičke kneževine od 11. stoljeća do danas.

Poljičku kneževinu, današnja Poljica, zemljopisno određuju rijeke Cetina na sjeveroistoku i Žrnovnica na zapadu, Jadransko more s juga te obronci Mosora sa sjevera. Poljičica je nastala na tom prostoru. Riječ je o jednoj od inačica minuskulne, hrvatske ćirilice, koja se oblikuje od 15. stoljeća, pri čemu su osobito prepoznatljivi brzopisni oblici poljičice.

U razdoblju od početka 15. stoljeća do danas brojni su tekstovi pisani poljičicom: darovnice, kupoprodajni ugovori, redakcije Poljičkoga statuta, Matrikula bratimska svetog Kuzme i Damjana iz 1619. godine, Poljički zbornik molitava, zapisa i litanija, konstitucije iz 1620. i 1688. godine, Gospini mirakuli, različite ljekaruše, na tisuće dokumenata najraznovrsnije tematike, od pravnih i povijesnih do pisama i recepata, među njima i ljekaruša don Petra Kaštelana iz 1765. te bilježnica za kazuistiku iz bračnog prava. Iz jedinog je sačuvanog razdjela staroga splitskog arhiva za godine od 1725. do 1729. osvjedočeno kako se u svim poljičkim župama koristila isključivo poljičica. Njome su pisali popovi glagoljaši, franjevci, ali i pismeniji ljudi.

Zahvala predcima

Savez za Poljica zahvaljuje svima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji ovog važnog projekta, a napose našim predcima koji su poljičicu kao svoje materinsko pismo čuvali i sačuvali sve do naših dana. Na nama je da im se odužimo tako što ćemo čuvati i sačuvati ne samo spomenuto pismo i spomen na nekoć slavnu knežiju nego i naša Poljica, zato što poljičica bez Poljica ne bi imala smisla, jednako kao ni Poljica bez poljičice ili svoga soparnika. Naposlijetku, Savez za Poljica koristi priliku na svojim službenim stranicama najaviti da će zajedno sa suradnicima u projektu uskoro prirediti prigodnu svečanost kojom će svekoliko javnosti, a napose poljičkoj, nastojati ukazati na važnost zaštite i izučavanja poljičice u kontekstu opstojnosti poljičkoga identiteta i budućega razvoja Poljica. ●